

begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige, og lovforslaget ændrer ikke på, at den mindst indgribende foranstaltning altid går forud for en mere indgribende foranstaltning.

Endvidere ændre lovforslaget ikke på, at personalemangel ikke må betyde øget brug af magtanvendelse, der således kun kan finde sted, hvis betingelserne herfor i det enkelte tilfælde er opfyldt.

Hensynet til den enkelte kan ikke alene afgøres ud fra overvejelser om selvbestemmelsesretten. I en række situationer vil det være relevant og nødvendigt at overveje hensynet til den enkeltes værdighed og sociale trykthed ligesom hensynet til andre – f.eks. en ægtefælle – kan indgå i den samlede vurdering af, hvordan omsorgen skal tilrettelægges. Respekten for den enkeltes personlige integritet og frihed er således en samlet konkret afvejning af forskellige ofte modstridende hensyn. Når f.eks. demente forlader boligen uden at være påklædt eller modsætter sig grundlæggende hygiejne, kan det være forbundet med tab af værdighed. Overvejelser om værdighed kan derfor indgå i den samlede afvejning af, hvordan omsorgen tilrettelægges. Den samlede afvejning af de forskellige hensyn skal dog altid finde sted ud fra en vurdering af den enkeltes forhold.

Ved anvendelse af magt og andre indgreb i selvbestemmelsesretten er der næsten altid tale om afvejning af en række modstridende hensyn. Det er derfor vigtigt, at personale og ledelse tilrettelægger omsorgen og beslutningerne herom på en måde, der giver mulighed for en åben dialog om de forskellige hensyn og svære beslutninger.

3.1. Lempelse af kriterierne for anvendelse af alarm- eller pejlesystemer

Med lovforslaget foreslås en lempelse af de nugældende meget restriktive kriterier for at anvende alarm- eller pejlesystemer, således at der bliver lettere adgang til at tage disse systemer i brug som et redskab for at sikre, dels at personer ikke forsvinder fra bo- eller dagtilbudet og dels at personer, som er forsvundet, kan genfindes.

Med forslaget om lempelse af kravene tilsigtes en lettere adgang til at anvende alarm- og pejlesystemer som et hjælpemiddel til gavn for de personer, som ikke kan færdes ude uden ledsagelse, og som på grund af betydelig nedsat psykisk funktionsevne mangler habilitet til at samtykke til foranstaltningen. Ved vurderingen skal udover hensynet til den fysiske sikkerhed indgå hensynet til, om foranstaltningen giver personen større udfoldelsesmuligheder og livskvalitet, end hvis overvågningen ikke blev etableret.

3.2. Udgangsbegrænsende foranstaltninger i form af særlige døråbnere

Man kan som udgangspunkt ikke efter de gældende regler lovligt tilbageholde en beboer, som udtrykker ønske om at forlade sin bolig, herunder en plejehjemsbolig.

Der er således ikke hjemmel til at anvende specielle låse- eller døråbnere, som eksempelvis demente eller andre beboere ikke kan betjene ved udgangen fra boligen med det formål at forhindre den pågældende i at forlade boligen.

Flere kommunale og amtskommunale myndigheder samt plejepersonale har påpeget, at alarm- og pejlesystemer ikke nødvendigvis i alle situationer kan løse de problemer, der kan opstå i forbindelse med udgang fra bo- eller dagtilbud, og at man derfor i visse helt særlige tilfælde kan have brug for andre og mere indgribende redskaber.

På den baggrund foreslås der indført en mulighed for i visse særlige situationer, og når alt andet har været forsøgt forgæves, at anvende specielle døråbnere, som fx dobbelte dørgreb, dobbelttryk for døråbning o. lign. for at hindre eller vanskeliggøre, at visse personer med betydelig og væsentlig nedsat psykisk funktionsevne går ud og udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade. Der kan eksempelvis være tale om farefyldte trafikale forhold, særlige naturområder, hvor den pågældende kan blive væk eller vejrforhold (voldsom kulde eller varme), som vil kunne begrunde at disse midler bringes i anvendelse, når andre og mindre indgribende foranstaltninger forgæves har været forsøgt afprøvet.

Forslaget om indførelse af en mulighed for at anvende af særlige døråbnere ved yderdøren ændrer således ikke på det forhold, at de i den forbindelse mindre indgribende foranstaltninger i form af alarm- eller pejlesystemer først forgæves skal være afprøvet inden, der sættes ind med den mere indgribende foranstaltning i form af en særlig døråbner.

Det vil være hensigtsmæssigt, hvis botilbud m.v. fysisk indrettes således, at personalet let kan overskue, om en person, der ikke kan klare sig selv på egen hånd, er ved at forlade stedet, så man i tide kan træffe de nødvendige forholdsregler.

3.3. Fastholdelse

Det er efter lovgivningen en myndighedsopgave for kommuner og amtskommuner at varetage omsorgen overfor personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne.

Som noget nyt foreslås, at kommunen eller amtskommunen, når det er absolut nødvendigt, for en kort-